

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

“Təsdiq edirəm:”

Tədris məsələləri üzrə prorektor vəzifəsini icra edən

 dos.Zaur Məmmədov.
“12” 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050504 Ekologiya

Fakültə: Təbiyyat.

Kafedra: Fizika, kimya və biologiya.

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Ekologiya hüququ.

Fənn proqramı: (LDU, Fizika, kimya və biologiya kafedrasının 10.09.2025-ci il tarixli (protokol № 01) iclasında müzakirə olunub məqsəduyğun hesab edilmişdir).

Kodu : IF-B15

Tədris ili: IV (2025-2026), semestr: VIII.

Tədris yükü : Cəm 40 saat. Auditoriya saati - 14 (8 saat mühazirə, 6 saat seminar məşğələ).

Tədris forması: Qiyabi.

Tədris dili: Azərbaycan dili.

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya :

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi : Ağayev Qorxmaz Kazım oğlu. *biol.f.d. dos.*

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, H.Z.Tağıyev küçəsi, 118.

Məsləhət saati:

E-mail ünvanı: qorxmaz-1976@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. “Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1999.
2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsi. Bakı, 2002.
3. Əsədov A.Ə., Axundzadə L.T., Quliyeva Z.N. Ekologiya hüququ. Dərslik. Bakı, 2007.
4. Mikayılov N.K., Nuriyev C.Q., Nuriyeva K.Q. Ekologiya hüququ. Bakı, 2000.
5. Nuriyev C.Q., Əsgərov Ə.T., Əhmədov Z.V. Ekologiya hüququ. Bakı, 2005.
6. Qənbərov D.M. Ekologiya hüququ: Ümumi hissə. Bakı, 2016.
7. Qənbərov D.M., Hüseynov Ə.İ. Ekologiya hüququ: Xüsusi hissə. Bakı, 2017.
8. Qənbərov D.M., Hüseynov Ə.İ. “Ekologiya hüququ”. Dərs vəsaiti . Bakı, 2019.

Əlavə:

9. Rəhimova, M. S. Sağlam və davamlı ətraf mühit kontekstindən layiqli həyat hüququna baxış. Hüquqi elmlər və təhsil. 2024. № 78, s. 76-89.
10. Mustafayeva G. Ətraf mühit hüququ: dayanıqlı inkişafın hüquqi çərçivəsi. Qədim Diyar Beynəlxalq Elmi Jurnal. 2024. Cild: 6: 11 / 78-83.
11. Əkbərova L. COP-29: Milli iqlim siyasəti və iqlim dəyişikliyinə dair ölkələrin qanunvericiliyi: global iqlim sammiti fonunda müqayisəli icmal. Scientific-analytical journal. 2025.

IV. Perekvizitlər: Öncədən perekvizit fənlər nəzərdə tutulmamışdır.

V. Korekvizitlər: Eyni vaxtda digər ekoloji fənlərin tədris olunması əhəmiyyətlidir.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Ekologiya hüququ fənni 2: Ümumi və xüsusi hissədən ibarət olmaqla bir sıra ekoloji hüquq institutlarını əhatə edir. Fənnin tədrisi zamanı ekologiya hüququnun sistemi və prinsipləri; mənbələri; təbiət obyektləri üzərində mülkiyyət hüququ; təbiətdən istifadə və onun mühafizəsinin ekoloji-hüquqi rejimi; ekoloji-hüquqi məsuliyyət; torpaqdan, Yer in təkindən meşədən istifadə və onun mühafizəsinin ekoloji-

hüquqi rejimi; xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin ekoloji-hüquqi mühafizəsi və s. mövzular təhlil olunur. Fənnin məqsədi ekoloji-hüquqi tənzimləmə olub cəmiyyətin ekoloji təhlükəsizliyinin təmin edilməsidir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərəkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri smestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Muhazirə 8 saat, seminar məşğələ 5 saat.

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		müh.	sem.	müh.	sem.
1	2	3	4	5	6
1.	Mövzu 1: Ekologiya hüququnun predmeti və sistemi. Ekologiya hüququnun mənbələri. Plan: 1. Ekologiya hüququnun anlayışı və predmeti. 2. Ekologiya hüquq normaları. 3. Ekologiya hüququ təbiətdən istifadənin hüquqi tənzimlənməsinin müəhim metodu kimi. 4. Ekologiya hüququnun sistemi və digər hüquq sahələri ilə qarşılıqlı əlaqəsi.	2	2		

	<p>5. Təbiətdən istifadənin hüquqi bazası və onun elementləri.</p> <p>6. Ekologiya hüququnun mənbələri anlayışı.</p> <p>7. Təbiətdən istifadənin tənzimlənməsi sahəsində normativ-hüquqi aktlar, onların rolu və əhəmiyyəti.</p> <p>Mənbə [1,3,4,5,6,7,8,9,10]</p>				
2.	<p>Mövzu 2: Ekoloji-hüquqi məsuliyyət. Torpaqdan və Yer in təkindən istifadə və onların mühafizəsinin ekoloji-hüquqi rejimi.</p> <p>Plan:</p> <p>1. Ekoloji-hüquqi məsuliyyət anlayışı və ümumi xarakteristikası.</p> <p>2. Ekologiyadan istifadə sahəsində intizam və inzibati məsuliyyət.</p> <p>3. Ekologiyadan istifadə sahəsində cinayət və maddi məsuliyyət.</p> <p>4. Ekologiyadan istifadə sahəsində mülki-hüquqi məsuliyyət.</p> <p>5. Torpaq, torpaqdan istifadənin ekoloji-hüquqi rejiminin obyekt kimi.</p> <p>6. Torpağa dair mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqları.</p> <p>7. Torpaqların hüquqi mühafizəsi.</p> <p>8. Yer in təkindən istifadə hüququ və onun növləri.</p> <p>9. Yer in təkinin hüquqi mühafizəsi.</p> <p>Mənbə [2,3,4,5,6,7,8,10]</p>	2	2		
3.	<p>Mövzu 3: Sudan, meşədən və heyvanlar aləmindən istifadə və onların mühafizəsinin ekoloji-hüquqi rejimi .</p> <p>Plan:</p> <p>1. Su fondunun istifadəsi və mühafizəsinin dövlət tənzimlənməsi.</p> <p>2. Sudan istifadə hüququ və onun növləri.</p> <p>3. Meşələr, meşədən istifadənin ekoloji-hüquqi rejiminin obyekt kimi.</p> <p>4. Meşələrin hüquqi mühafizəsi.</p> <p>5. Heyvanlar aləmi ekoloji-hüquqi rejimin obyekt kimi.</p> <p>6. Heyvanlar aləminin istifadəsi və mühafizəsinin dövlət tənzimlənməsi.</p> <p>Mənbə [3,4,5,6,7,8,9,10]</p>	2			
4.	<p>Mövzu 4: Atmosfer havasının ekoloji-hüquqi mühafizəsi. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin ekoloji-hüquqi mühafizəsi. Beynəlxalq ekologiya hüququ.</p> <p>Plan:</p> <p>1. Atmosfer havasının mühafizəsinin hüquqi tədbirləri.</p> <p>2. Atmosfer havasının mühafizəsi haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət.</p> <p>3. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin anlayışı və ümumi xarakteristikası.</p> <p>4. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin mühafizəsi və istifadəsinin dövlət tənzimlənməsi.</p> <p>5. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin istifadəsi və mühafizəsi haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət.</p> <p>6. Beynəlxalq ekologiya hüququnun anlayışı və prinsipləri.</p> <p>7. Beynəlxalq ekologiya hüququnun mənbələri.</p> <p>8. Beynəlxalq ekoloji-hüquqi məsuliyyət.</p> <p>Mənbə [3,4,5,6,7,8,10,11]</p>	2	2		
Cəmi:		8	6		

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Tələblər:

Kursu mənimsədikdən sonra tələbələr:

- Ekologiya hüququnun sistemi və prinsiplərini izah etməyi;
- Ekologiya hüququnun mənbələrini şərh etməyi;
- Təbiət obyektləri üzərində mülkiyyət hüququnu təhlil etməyi;
- Təbiətdən istifadə və onun mühafizəsinin ekoloji-hüquqi rejimini izah etməyi;
- Ekoloji-hüquqi məsuliyyətin əsaslarını izah etməyi;
- Torpaqdan, yerin təkindən və meşələrdən istifadə və onların mühafizəsinin ekoloji-hüquqi rejimini şərh etməyi;
- Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin ekoloji-hüquqi mühafizəsini izah etməyi bacarmalıdır.

Tapşırıqlar:

- Qanunvericilik mənbələri əsasında ekoloji hüququn əsas anlayışlarının təhlili;
- Ekoloji hüquqi mənasibətlərin praktik nümunələr əsasında şərh;
- Ətraf mühitin mühafizəsinə dair qanunların tətbiqi üzrə müzakirələrdə iştirak;
- Təbiətdən istifadə və mühafizə rejimlərinə aid situasiya məsələlərinin həlli;
- Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin hüquqi rejimi üzrə təqdimatların hazırlanması;
- Ekoloji-hüquqi məsuliyyətin müxtəlif formalarının müqayisəli təhlili.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

"Ekologiya hüququ" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN) aşağıdakılardır:

FTN 1 – Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsini şərh edir;

FTN 2 – Azərbaycan Respublikasının Meşə Məcəlləsini şərh edir;

FTN 3 – Azərbaycan Respublikasının Su Məcəlləsini izah edir;

FTN 4 – Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanun normalarını şərh edir;

FTN 5 – Ekoloji qanunvericiliyin tətbiqi ilə əlaqədar olan digər normativ-hüquqi aktları izah edir;

FTN 6 – Ətraf mühitin mühafizəsinin hüquqi və qeyri-hüquqi formalarını izah edir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv sualları:

1. Ekologiya hüququnun anlayışı və predmeti.
2. Təbiətdən istifadənin hüquqi bazası və onun elementləri.
3. Ekologiya hüququnun mənbələri anlayışı.
4. Təbiətdən istifadənin tənzimlənməsi sahəsində normativ-hüquqi aktlar, onların rolu və əhəmiyyəti.
5. Ekoloji-hüquqi məsuliyyət anlayışı və ümumi xarakteristikası.
6. Torpaqların hüquqi mühafizəsi.
7. Yerin təkindən istifadə hüququ və onun növləri.
8. Şudən istifadə hüququ və onun növləri.
9. Meşələr, meşədən istifadənin ekoloji-hüquqi rejiminin obyekt kimi.
10. Heyvanlar aləminin istifadəsi və mühafizəsinin dövlət tənzimlənməsi.

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Ekologiya hüququnun anlayışı və predmeti.
2. Ekologiya hüquq normaları.
3. Ekologiya hüququ təbiətdən istifadənin hüquqi tənzimlənməsinin müəhlüm metodu

- kimi.
4. Ekologiya hüququnun sistemi və digər hüquq sahələri ilə qarşılıqlı əlaqəsi.
 5. Təbiətdən istifadənin hüquqi bazası və onun elementləri.
 6. Ekologiya hüququnun mənbələri anlayışı.
 7. Təbiətdən istifadənin tənzimlənməsi sahəsində normativ-hüquqi aktlar, onların rolu və əhəmiyyəti.
 8. Ekoloji-hüquqi məsuliyyət anlayışı və ümumi xarakteristikası.
 9. Ekologiyadan istifadə sahəsində intizam və inzibati məsuliyyət.
 10. Ekologiyadan istifadə sahəsində cinayət və maddi məsuliyyət.
 11. Ekologiyadan istifadə sahəsində mülki-hüquqi məsuliyyət.
 12. Torpaq, torpaqdan istifadənin ekoloji-hüquqi rejiminin obyektı kimi.
 13. Torpağa dair mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqları.
 14. Torpaqların hüquqi mühafizəsi.
 15. Yerin təkindən istifadə hüququ və onun növləri.
 16. Yerin təkinin hüquqi mühafizəsi.
 17. Su fondunun istifadəsi və mühafizəsinin dövlət tənzimlənməsi.
 18. Sudan istifadə hüququ və onun növləri.
 19. Meşələr, meşədən istifadənin ekoloji-hüquqi rejiminin obyektı kimi.
 20. Meşələrin hüquqi mühafizəsi.
 21. Heyvanlar aləmi ekoloji-hüquqi rejimin obyektı kimi.
 22. Heyvanlar aləminin istifadəsi və mühafizəsinin dövlət tənzimlənməsi.
 23. Atmosfer havasının mühafizəsinin hüquqi tədbirləri.
 24. Atmosfer havasının mühafizəsi haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət.
 25. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin anlayışı və ümumi xarakteristikası.
 26. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin mühafizəsi və istifadəsinin dövlət tənzimlənməsi.
 27. Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektlərinin istifadəsi və mühafizəsi haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət.
 28. Beynəlxalq ekologiya hüququnun anlayışı və prinsipləri.
 29. Beynəlxalq ekologiya hüququnun mənbələri.
 30. Beynəlxalq ekoloji-hüquqi məsuliyyət.

İF-B15 "Ekologiya hüququ" fənninin sillabusu 050504 "Ekologiya" ixtisası (proqramları üzə) tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Fizika, kimya və biologiya" kafedrasının 10 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (protokol № 01).

Fənn müəllimi:

biol.f.d., dos. Q.Ağayev.

Kafedra müdiri v.i.e.:

riy.f.d., dos. N.Paşayev.